

**STRAFFE
RET 2**

SANKTIONERNE

Gorm Toftegaard Nielsen

Jurist- og Økonom
forbundets Forlag

Strafferet 2
Sanktioner
3. udgave, 1. oplag

© Jurist-og Økonomforbundets Forlag 2009

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, elektronisk, fotografisk eller anden
gengivelse af eller kopiering fra denne bog eller
dele heraf er ifølge gældende dansk lov om
ophavsret ikke tilladt uden forlagets skriftlige
samtykke eller aftale med Copy-Dan.

Omslag: Mette og Eric Mourier
Tryk: Narayana Press, Gylling
Indbinding: Damm's Forlagsbogbinderi, Randers

Printed in Denmark 2009
ISBN 978-87-574-2059-3

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Lyngbyvej 17
Postboks 2702
2100 København Ø

Telefon: 39 13 55 00
Telefax: 39 13 55 55
e-mail: forlag@djoef.dk
www.djoef-forlag.dk

INDHOLD

Forord 7

Forkortelser 9

STRAFFENE 13

Oversigt 13 · Systematik 15

Fængselsstraf 15

Maksimum 16 · Minimum 17 · Tal 17 · Åbne/lukkede fængsler 17
Elektroniske fodlænker 19

Prøveløsladelse 20

Pligt til at træffe afgørelse 20 · Baggrunden 20 · Bedømmelse 23
Domstolsprøvelse 24 · Løsladelsestidspunkt 25 · Livstidsdømte 26
Betingelser 26 · Kompetencen 27 · Ny kriminalitet 28 · Benådning 28

Forvaring 28

Straf? 28 · Betingelser 29 · Farlighedsvurderingen 30 · Seksualforbrydere 31
Ændring 32

Betinget dom 33

Fængselsstraf 33 · Baggrund 34 · Området 35 · Forskelsbehandling 38
Med eller uden straffastsættelse 38 · Betingelser og vilkår 39
Specielle sanktioner 41 · Nyopdagede forhold 43 · Nye forhold 43
Andre vilkårsovertrædelser 45

Kombinationsdom 46

Samfundstjeneste 48

Baggrund 48 · Forsøgsordningen 49 · Området 51 · Samtykke? 54
Indhold 54 · Pladser 55 · Vilkarsovertrædelser 55

Ungdomssanktion 56

Baggrund 56 · Indhold 57 · Straf? 58 · Hvilke unge? 59

Ungdomskontrakter og andre tiltalefrafald 60

Baggrund 60 · Området 61 · Tiltalefrafald uden særvilkår 61 · Ungdoms-
kontrakt 62 · Ny kriminalitet 63

Bøder 63

Fordele og ulemper 63 · Betalingsevnen 65 · Fortjenesteudmåling 67
Uden hjemmel i straffebestemmelsen 70 · Forvandlingsstraf 70

STRAFUDMÅLING 75

Hovedrammer og siderammer 75

Minima 76 · Maksima 76 · Højere siderammer 78 · Betydning for andre spørgsmål 79 · Lavere siderammer 80

Generelle regler om forhøjelse af maksimum 82

Gentagelse? 82

Generelle nedsættelses- og bortfaldsgrunde 83

Betingede domme 83 · § 83 84 · Varetægtsfradrag 84

Udmålingen inden for rammen 84

Forarbejderne 85 · § 80 87 · Skærpende omstændigheder 88 · Formildende omstændigheder 88 · Retspraksis og begrundelser 89

Udgangsniveauet 92

Drab 92 · Falsk forklaring 94 · Voldtægt 96 · Grundlaget 100

Nye niveauer 100

Farlighed 100 · Generalprævention 101 · Motiver 103 · Præcise anvisninger 104

Flere forbrydelser 105

§ 88 105 · En eller flere forbrydelser 107 · Samme bestemmelse 107 · Forskellige bestemmelser 108 · Legalitetsprincippet 109 · Strafudmålingen inden for rammen 110 · Tillægsstraf 111

Forfatningsret og strafudmåling 112

Problemerne 112 · Teoriens manglende interesse 113 · Lov ændrer dom 114 · Påvirkning af verserende sager 115 · Generel normering af fremtidige sager 118

KONFISKATION 123

Udbyttekonfiskation 124

Området 124 · Fakultativ 125 · Besparelse m.v. 126 · Nettoudbytte 126 · Bevislettelse 127 · Fra tidligere forbrydelser 128 · Subjektet 129

Genstandskonfiskation 130

Genstandene 130 · Særlig begrundelse 131 · Værdien 132 · Andre foranstaltninger 132 · Subjektet 133

Præventiv konfiskation 133

Oprindelige område 133 · Penge m.v. 134

Afgørelser 137

Lovregister 139

Stikord 141

FORORD

Formålet med *Strafferet 1*. Ansvarer er at give læseren mulighed for at lære de regler og den metode, der er afgørende, når domstolene tager stilling til, om en person er skyldig. Formålet med denne fremstilling af *sanktionerne* burde tilsvarende være at lære læseren de regler og den metode, der er afgørende for, hvordan og hvor hårdt en skyldig skal straffes, således at læseren også her vil kunne forudsige dommenes indhold.

Straffeloven indeholder regler om de forskellige straffe, men i flere tilfælde er forskellige specielle former for straf indført uden ændring af loven. Om selve strafudmålingen indeholder loven nu korte og ret præcise regler om skærpende og formildende omstændigheder, men ikke om fastlæggelse af udgangspunktet for vurderingen. Det væsentligste spørgsmål er, om den skyldige skal idømmes betinget eller ubetinget straf og i givet fald, hvor lang straffen skal være. Loven indeholder på det første punkt næsten ingen vejledning. Spørgsmålets besvarelse afhænger af retspraksis, og denne indeholder ofte kun sparsomme begrundelser for udmålingen.

Den følgende fremstilling har derfor den begrænsede intention at give læseren et indblik i de forskellige straffe, der findes, og specielt om deres forhold til legalitetsprincippet med dets krav om lovhjemmel for både at sikre, at det er lovgiver (politikkerne), der bestemmer strafformernes indhold, og for at sikre den dømtes retssikkerhed: muligheden for på forhånd at kende sin retsstilling.

Efter behandlingen af strafformerne behandles strafudmålingen. Fremstillingen er meget generel, men indeholder til belysning af principperne kortere analyser af nogle få områder. Også denne del af fremstillingen har særlig tilknytning til legalitetsprincippet.

Straffeloven indeholder også regler om andre retsfølger af en strafbar handling end straf. Nogle af disse foranstaltninger ligner straf så meget, at de er behandlet under straffene. Af de øvrige behandles alene konfiskation, der dels har betydning for en lang række vidt forskellige sager, dels er meget kompliceret rent juridisk. Andre foranstaltninger som rettighedsfrakendelse både efter straffeloven og efter færdselsloven (frakendelse af kørekort) er væsentlige, ligesom f.eks. udvisning efter udlændingeloven. Disse foranstaltninger vedrører primært specielle sager og behandles ikke.

Selv om fremstillingen på flere punkter adskiller sig væsentligt fra Knud Waaben: Strafferettens almindelige del – Sanktionslæren, 5. udg., 2001 og Vagn Greve: Straffene, 2. udg., 2002, er der ingen grund til at skjule, at disse to arbejder har været de væsentligste kilder bag fremstillingen, og at den læser, der mangler yderligere oplysninger om emnet, oftest vil kunne finde dem i de to værker.

Stor tak til Peter Garde, Anette Storgaard, Vivi Kahr Rasmussen og Jens Peter Christensen for at de selv med en urimeligt kort frist har villet læse og kommentere manuskriptet eller dele af dette. Også stor tak til Vagn Greve, som har foreslået adskillige velbegrundede rettelser. Endelig stor tak til Bente Schandorff Hansen for også denne gang at have tydet mine håndskrevne rettelser.

September 2009

Gorm Toftegaard Nielsen

FORKORTELSER

Andenæs:	<i>Johs. Andenæs: Almindelig Strafferett, 5. utg ved Magnus Matningsdal og Georg Fr. Rieber-Mohn., Oslo, 2004.</i>
Almindelig Strafferett	
AA:	<i>Anklagemyndighedens Årsberetning.</i>
Bet.:	<i>Betænkning</i>
DIK:	<i>Systematisk oversigt over domme i kriminelle sager med årstal, sidetal og tal i parentes for dommens nr. på siden. Sidste bogstav angiver retten, f.eks. DIK 1993-95.206(2)Ø.</i>
EMD:	<i>Dom fra Den Europæiske Menneskeretsdomstol.</i>
EMRK:	<i>Den Europæiske Menneskeretskonvention.</i>
Engbo:	<i>Hans Jørgen Engbo: Straffuldbyrdsesret, 2. udg., 2005.</i>
Straffuldbyrdsesret:	
FM:	<i>Fuldmægtigen</i>
FT:	<i>Folketingstidende. Med A for tillæg A.</i>
Greve, Vagn:	<i>Vagn Greve: Det strafferetlige ansvar, 2. udg., 2004.</i>
Det strafferetlige ansvar:	
Greve, Vagn:	<i>Vagn Greve: Straffene, 2. udg., 2002.</i>
Straffene:	
J:	<i>Juristen</i>
Jf.:	<i>Jævnfør</i>
Kommenteret Retsplejelov I-III:	<i>Bernhard Gomard, Jens Møller, Oliver Talevski og Peter Thønnings (red.): Kommenteret Retsplejelov, 8. udg., 2008.</i>
Kommenteret Straffelov, Alm. del:	<i>Vagn Greve, Asbjørn Jensen og Gorm Toftegaard Nielsen: Kommenteret Straffelov, Almindelig del, 8. udg., 2005.</i>
Kommenteret Straffelov, Spec. del:	<i>Vagn Greve, Asbjørn Jensen, Poul Dahl Jensen og Gorm Toftegaard Nielsen: Kommenteret Straffelov, Speciel del, 9. udg., 2008.</i>
Krabbe: Borgerlig Straffelov:	<i>Oluf H. Krabbe: Borgerlig Straffelov, 4. udg., 1947.</i>
MAD:	<i>Miljøretlige Afgørelser og Domme</i>

Strafferet 2 · Sanktionerne udgør sammen med Strafferet 1 · Ansvar et en samlet fremstilling af straffelovens almindelige regler. I Strafferet 2 gennemgås de forskellige former for straf og ud fra retspraksis søges opstillet nogle principper for, hvorledes straffene udmåles i de enkelte sager. Endelig gennemgås reglerne for konfiskation. Fremstillingen er i betydelig grad bygget op omkring spørgsmålet om, hvad der efter grundloven er lovgivers, og hvad der er domstolens område ved straffastsættelsen.

Hvorfor er det billigere at dræbe sin egen ægtefælle end naboens ægtefælle?

Hvorfor skal den, der er idømt 6 års fængsel, prøveløslades efter 4 år?

Hvad er samfundstjeneste?

Kan Folketinget bestemme, at straffen for voldtægt skal være strengere?

Bogen er skrevet som lærebog til jurastudiet, men i et sprog og med en lang række eksempler, så ikke-jurister kan følge fremstillingen. Omfattende analyser af *retspraksis* og udførlige registre gør den velegnet som håndbog for dommere, anklagere og forsvarere.

Nu 3. udgave

Gorm Toftegaard Nielsen er professor i strafferet ved Aarhus Universitet

Jurist- og Økonomforbundets Forlag

